

L'Observatoire Geopolitique des Drogues

SVJETSKI ATLAS DROGA

P.U.F., Paris, rujan 1996., str. 272.

Geopolitički opservatorij za droge (O.G.D. – L' Observatoire Geopolitique des Drogues) objavio je u kući Presses Universitaires de France jedan kolektivni rad neosporne izvornosti: Svjetski atlas droga. To je, do danas, jedini rad takve vrste, prva povijesna, zemljopisna i geopolitička sinteza jednog drevnog fenomena koji se suvremenom svijetu objavljuje naročito silinom. Djelo zavrjeđuje svaku pozornost geografa i povjesničara: sadržajno bogato zemljopisnim kartama i mnogim znanjima, objedinjuje odlike atlasa i enciklopedije.

Nakon uvoda, u kojem je predstavljen svijet droga i način uporabe Atlasa, slijedi tekst koji se sastoji od osam poglavlja:

- kanabis, opijum i kokain danas,
- podrijetlo droga i opijumski ratovi,
- začeci velike trgovine,
- mafije, karteli i trijade,
- vrtlari umjetnih rajeva,
- droge i sukobi,
- trajanje i prekidi,
- obogaćivanje drogama.

U tako organiziranom i vrlo dobro dokumentiranom tekstu isprepliću se teme, kronologije, povijesni razvici, zemljopisni prostori s problematikom vezanom za raznorodne oblike primjene psihotropna, u svoj njezinoj raznolikosti (proizvodnji, tokovima, konzumaciji, rizicima).

U svim razdobljima i na svim kontinentima droge su igrale ulogu na područjima kulture, trgovine i politike. Atlas ih prati kroz sva ljudska društva, u vremenu i prostoru, preko vjerske misli, medicinske prakse, znanstvenog progressa, a k tome i uzduž osnovnih trgovinskih putova, ne zaobilazeći droge kao srž znatnog broja sukoba (Opijumski rat, ratovi u Afganistanu, Burmi, Libanonu, Peruu, Bosni i tako dalje).

Autori posebno vrednuju kulturalne značajke droga i njihove uporabe. Primjerenom analizom »dugog« i »kratkog« trajanja, autori vrlo precizno pokazuju povezanost između napredovanja velikih misaonih pokreta - hinduizma, budizma, islama - i komercijalizacije i korištenja droga, napose opijuma i kanabisa. Povijest droga pratilja je povijesti civilizacija, ona je, uvijek primjereno, obogaćuje i osvjetljava. Nalazimo tako svete droge u faraona, vruće kupelji kanabisa u Skita, droge u Eleuzinskim misterijima u Grka. Nije li i Budha, prema legendi, tijekom sedam stadija putovanja prema spoznaji, živio od samo jednog zrna konoplje dnevno? Nešto kasnije, u jedanaestom i dvanaestom stoljeću, u Sjevernoj Perziji, Iraku i Siriji, proslavili su se članovi sekte Hašišijina, veliki korisnici hašiša, svojom praksom političkih ubojstava kao osnovnom strategijom protiv sunitske vlasti u Bagdadu.

Širenje droga, bez obzira radi li se o konoplji, kanabisu ili opijumu, o kopnenim ili morskim putovima, uvijek je pratilo seobe ljudi, ovisno o njihovim djelatnostima i potrebama. Put svile, vrijeme karavana, arapski trgovci, kolonijalne ekspedicije Europljana - sve je to stoljećima i tisućljećima pridonosilo polaganom širenju korištenja kanabisa - sveprisutne biljke, koke u Južnoj Americi i opijuma u Jugoistočnoj Aziji.

Devetnaesto stoljeće objavljuje začetke masovne toksikomanije. Logika kemije potiskuje nepovratno logiku magije. Droge postaju predmetom konkurencije. Znanstveni razvitak farmacije uspostavlja industriju droge, a politička, ekonomska i militaristička nadmetanja postaju sve jača. Otada, iako droge postaju ilegalne, trgovina drogama postaje sve više predmet organiziranog kriminala. Od samog početka dvadesetog stoljeća, takav kriminal najviše otjelotvoruje u talijanskoj mafiji, latinskoameričkim kartelima i kineskim trijadama.

Uoči dvadesetiprvoga stoljeća, u kontekstu sve veće razmjene, svakako uznemiruju novi oblici u razvitku ekonomije droge. Politička i socijalna nestabilnost, sukobi, ratovi i gerile, podrazvijenost - sve to ide u prilog djelatnosti mafijaških mreža i podzemnog

trgovanja neslućenih razmjera. Veliki dileri drogama iskoristili su previđanje (ili podcjenjivanje) nekih aspekata mondijalizacije i liberalizacije i brzo se prilagodili gospodarskim i financijskim značajkama suvremenog svijeta. Opseg pranja »priljavog novca« danas je najrječitiji i neosporni dokaz tome.

Na kraju dvadesetoga stoljeća, kad droga postaje temeljnom činjenicom međunarodnih odnosa, Svjetski atlas droga predstavlja novi doprinos percepciji, razumijevanju i pojašnjavanju jednog od najvažnijih društvenih fenomena. Budući da se nisu priklonili ni terapijskom pristupu medicinskog osoblja, kojega zanima njega toksikomana, a niti policijskome, koji se bavi institucijama za onemogućavanje raspačavatelja, istraživači O.G.D.-a nastojali su, svom neovisnošću duha, pokazati da, općenito uzevši, proizvodnja i trgovanje drogama nisu temeljni uzroci kriminaliteta, nasilja i nepravde. Postoje u su-

vremenom svijetu određeni geografski prostori koji su, i bez obzira na tradiciju i običaje, ranjiviji od drugih zbog gospodarskog, socijalnog i političkog stanja u kojem se nalaze.

Treba primijetiti da autori razvijaju precizne analize, ne oklijevajući da upru prstom u odgovornost notorno poznatih raspačavatelja droge, kao što su neke bankarske, vladine ili državne mreže. Pritom je posebno sugestivna kartografija narko-država. Takav je svijet!

Predstavljeno djelo plod je produbljelog razmišljanja o svjetskoj zbilji koju odsada učenici i učitelji moraju naučiti intelektualno ovladati. Studij geopolitike droga dobar je način analize disfunkcioniranja suvremenih društava.

Christian Daudel
Univerzitet Jean Monnet

Prijevod s francuskog: Silva Mežnarić